

TÜM BASKILARA KARŞIN POLİTİK BİLİNÇLENME İLERİDİR

YÜRÜYÜŞ, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran'la Türkiye ve Sosyalizm sorunlarına ilişkin bir konuşma yaptı. Bu konuşmayı aşağıda veriyoruz.

Türkiye İşçi Partisi'ni kurma çalışmaları oldukça uzun sürdü denilebilir. Hatta bazı kimseler gecikildiğini düşünüyorlar. Bu konuyu açıklar mısınız?

Bir kuruluşun çabuk gerçekleştirilmesi iyidir, ama sağlam doğru bir biçimde gerçekleştirilmesi daha da iyidir, ikisinden birini seçmek gerekirse, kuşkusuz, ikincisi seçilir. Yasal formaliteyi yerine getirecek kadar kişi biraraya gelip bir dilekçe ile parti kurabilir. Bir yer tutulur, bir tabela da asılır. Ama bu, gerçek ve geçerli bir parti kuruluşu olur mu? Bir ikinci nokta da şu: partinin kuruluşunu bir olupbittiyi getirmek ve sonra dönüp, "işte buyrun, gelen gelsin", demek istemedik biz. Zemin yoklamak, geniş temaslar yapmak, durumu iyi değerlendirmek gerekiyordu. Sağlam, doğru bir örgütlenmeye gidilecekse, tüzük ve program da aceleye getirilip bir çırpıda kaleme alınamazdı, işi bu çapta görüp, bu çapta gerçekleştirmek isteyince de, başarmak elbette zaman alır.

Çeşitli gerekçelerle kuruluşun erken olduğunu ileri sürenler de var...

Erken kurulduğu iddiasının dayandırıldığı gerekçeler değişik. Bu gerekçelerden biri, demokratik ortamın gelişmesinin, örneğinin 141. ve 142. maddelerin kalkmasının beklenmesidir. Bu, sorunu ters koymaktır. İstenilen gelişimin olması için işçi sınıfının, sosyalist partisi aracılığı ile etkisini göstermesi, ülkenin politik yaşamına ağırlığını koyması gerekir. Demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması ve genişletilmesi her yerde ve her zaman işçi sınıfının ve onunla birlikte halk kitlelerinin bu uğurda mücadelesiyle olmuştur. İşleri, toplumun kendiliğinden gelişimine bırakmak sosyalistlerin harcı değildir.

Kuruluşun erken olduğu konusunda ileri sürülen bir başka gerekçe de, CHP etrafındaki demokratik birikimin bölünmemesidir. Bunu ileri sürenler unutuyorlar ki, CHP'nin demokrasi konusundaki vaatlerini yerine getirebilmesi için de onun solundaki kanadın, ve başta işçi sınıfının, politik ağırlığını duyurması şarttır. Ve yine unutuyorlar ki, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin yanlıya düşürülmesini; CHP'nin, sorunlara, çözüm getirmeyecek program ve politikasını desteklemeye kaymasını önlemek de aynı derecede önemlidir ve Parti'nin kuruluşu lehinde bir gerekçedir, hem de daha ağır basan bir gerekçe. Bir de şu yanlı var: Sol'daki oylar donmuş, değişmezmiş gibi mantık yürütülüyor ve böyle yanlış bir varsayımdan hareket edilerek, seçimde oylar bölünür, iktidar AP'ye kaptırılabilir diye düşünülüyor. Bu, statik, mekanik bir düşüncedir. Sol'daki oylar artırılabilir ve artırılmalıdır. Başarılması gereken iş budur. AP ve diğerleri temsil ettikleri egemen sınıfların oylarıyla iktidara gelmiyorlar; emekçi kitlelerden, hatta işçi sınıfından oy alarak geliyorlar.

Bunlar ise sol'un oylarıdır, mutlaka sahip çıkılmalıdır.

Bu söylediklerinizden, yeni kurulan partinin önümüzdeki ilk seçimlere katılacağı anlamı mı çıkıyor?

Seçimlere katılabilmek belli yasal şartlara bağlı. Seçimin başlama tarihinden altı, oy verilme gününden sekiz ay önce 15 ilde tüm ilçeleriyle örgütlenmeyi tamamlamış ve parti kongresini yapmış olmak gerekiyor. Ekim'de seçim olursa, bu süreler geçmiş olacak, bunun için de parti seçime katılamayacak. Daha sonraki seçimlere girmek de bu şartların yerine getirilmesine bağlıdır. Ne var ki, seçimlere girmemek, Türkiye İşçi Partisi'ni esas görevini yapmaktan, yani işçi sınıfını ve emekçi kitleleri bilinçlendirip demokratik mücadeleye sokmaktan, Parti örgütünü kitleler içinde geliştirip kökleştirmekten alıkoyacak değildir.

Yeni kurulan partinin 1961-1971 dönemindeki TİP ile ilişkisi nedir?

Tüzel kişiliği haiz bir kurum, somut siyasal ve örgüt olarak yeni partinin eski TİP ile bir ilişkisi yoktur. Tüzel kişiler, gerçek kişiler gibi doğar, gelişip büyür ve bazan bir toplumsal kazaya uğrayarak, bazan tükenip ömrünü doldurarak ölebilirler. Sürekli olan, örgütlerin dayandığı toplumsal güçlerdir; sosyalist parti söz konusu olduğunda, işçi sınıfıdır, işçi sınıfı hareketi sürer gider; gelişir, hızlanır. Türkiye'de de böyle olmuştur. 1971 döneminin tüm baskılarına karşın işçi sınıfı hareketi ve kitlelerin politik bilinçlenmesi gelişmiş daha ileri bir çizgiye varmıştır. Kurduğumuz Parti işçi sınıfı hareketinin 1975 aşamasında ve koşullarında politik yüzeye çıkmış örgütlenmesi olacaktır.

Halen üç sosyalist parti var, bir de dördüncüsü kuruldu, çok bölünüldü, şeklinde düşünenler olabilir. Siz bu sorunu nasıl görüyorsunuz?

Sol kanatta 1971 öncesinden beri bölünmeler vardır ve şimdi bunlar partileşiyor. Bunlardan hangisi işçi sınıfının sosyalist partisidir, veya olacaktır, sorusunu sınıfsal gerçekliğin kendisi cevaplayacaktır. Sol'daki bölünmeler önemli ölçüde işçi sınıfına yansımamıştır; işçi sınıfında sosyalist bir birikim vardır ve bu bölünmemiştir. Hangi parti bu birikimin sonucu, örgütlenmesi ise, hangi parti bu birikimi etkin politik bir güç olarak çeker götürürse, o parti işçi sınıfının partisidir veya olacaktır. Burada bu konunun tartışmasına girip iddialar ileri sürecek değilim. Dikkatli gözler daha şimdiden aradaki farkları görebilir ve görüyordur, benim kanımca. Kalanını zaman kanıtlayacaktır. Kuşkusuz, işçi sınıfı hareketinin birliğini sağlamak esastır ve Türkiye İşçi Partisi bunu sağlamaya çalışmayı temel görevlerinden bilir.

TİP, "Milliyetçi Cephe" iktidarının ilk günlerinde kurulmuş oluyor. Bu dönemin muhtemel siyasal ve ekonomik gelişmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

MC iktidarında politik gelişmelerin ne olacağı şimdiden bellidir. Baskılar, anti-demokratik uygulamalar artırılarak sürdürülmek istenecektir. Bir yandan, yasa dışı sağcı örgütlenmeler ve eylemler, demokrasi, hukuk devleti, birlik ve huzur teraneleriyle maskelenmeye çalışılarak sürdürülecek, öbür yandan da, olup bitenlerden sol sorumlu tutularak suçlanacak, baskı altına alınmaya uğraşılacaktır. Temel ekono-

mik sorunlar daha da ağırlaşarak çözüm bekleyecektir. Bekleyedursun, özel sektörü hoşnut etmek için el altından elden gelen yapılacaktır, sessiz sedasız. Sesli sözlü olarak ise, kitlelerden oy getirecek bazı işler yapılacak, veya yapılması tasarlandığı alayişle propaganda edilecektir. Zira bu seçim dönemi herhalde normal süresini tamamlamayacak, erken seçime gidilecektir. MC, bu seçimi ayarlamak için iktidarı almıştır.

Aslında ne burjuvazi, ne MC erken seçim gönüllüsü değildir, bu hükümetin kalmasını yeğlerler, ama koşullar onları seçime zorlayacaktır. Bunu bildikleri için şimdi kendi taraflarına yontacak “tedbirleri” almak çabasıdadırlar.

İktidarın anti-demokratik “tedbirlerinin” ve tüm baskıların karşısında ne yapılacak?

Demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkıp onları her türlü baskılara karşın sonuna kadar kullanmayı sürdürmek ve bu mücadelede tüm demokratik, yurtsever güçlerin eylem birliğini gerçekleştirmek gerekir.

Bugün sıkıyönetim makamları, sıkıyönetimin ilanı gerekçesi dışındaki olaylara müdahale etmektedir; saldırganlardan çok saldırıya uğrayanlar tutuklanmakta ve yargılanmaktadır; fütursuzca siyasi cinayetler işlenmektedir; Milli Güvenlik Kurulu ise bugünkü budanmış anayasayı dahi çiğneyen bu olaylara karşı çıkmamakta ve “devletin temel nizamına karşı bazı güçlerce yaratıldığını” söyleyerek yine sol’a yüklenir bir tavır içinde olduğunu belli etmektedir. Bu durumda, burjuvazinin ve partilerinin ve iktidar çevrelerinin “devletin ve devlet güçlerin tarafsızlığı” iddialarının ne denli geçersiz, aldatmaca iddialar olduğu kamuoyunun gözleri önünde apaçık serilmiştir. Ama ülke kamuoyu, halk kitlelerinin gittikçe büyüyen bölümleri, ilerici aydın çevreler ve gençlik gerçekleri görmektedir; artık ne yapılırsa, ne söylene halk aldatılamamaktadır. Artık bu bilinçlenmenin etkin, örgütlü, politik bir güce dönüşmesi gerekmektedir. 1971 dönemi kalıntısı kısıtlı demokrasi büsbütün yok edilmekten ancak böyle kurtarılabilir ve toplumun demokratikleşme süreci ancak böyle hızlandırılıp geliştirilebilir.

“Demokratik-ilerici güçlerin birliği” nasıl sağlanır? Örneğin, birkaç dernek ve sendikanın bazı bildirilere ortak imza atması bunun bir yolu mudur?

Ortak bildiriler imzalayıp yayınlamak, demokratik, ilerici güçlerin eylem birliğini belirtmenin bir yoludur ama, tek yolu ve yeterli yolu değildir. Benim tahminime göre eylem birliği adım adım evrelerden geçerek oluşabilecektir. Ve bu oluşma, somut hedeflere yönelik somut eylemler yoluyla gerçekleştirilecektir.

Başlangıçta bunlar, aynı doğrultuda paralel eylemler olabilir. Giderek, yine somut hedefler ve eylemler düzeyinde ortak bir platform, bir program üzerinde anlaşmaya varılabilir, teorik tartışmalara, strateji tartışmalarına girişmeden. Bu çeşit tartışmalar ortak eylem programı ve uygulaması dışında sürdürülür.

Bence bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusunda eylem birliğini yalnızca örgütler düzeyinde düşünmemek gerekir; yalnızca o düzeyde gerçekleştirilmeye çalışmak yeterli değildir. Asıl tabanın, kitlelerin güç ve eylem birliği sağlanmalıdır. Parti çalışmaları bu hedefe yönelik olacaktır.

İşçi sınıfının kısa sürede örgütlenmesi mümkün mü?

İşçi sınıfı içinde hemen örgütlenmeye başlanabilir ve başlanacaktır. Az önce belirttiğim gibi, işçi sınıfı içinde önemi azımsanmayacak sosyalist bir birikim vardır. İşçi sınıfı içinde politik örgütlenme Parti'nin başta gelen görevidir. Ne var ki, Parti örgütlenmede ne denli başarılı olsa, bu örgütlenme işçi sınıfının tümünü hiçbir zaman kapsamayacaktır. Parti işçi sınıfı içinde etkin biçimde örgütlendiği, sağlam kök saldıği ölçüde işçi sınıfının geri kalan kitlesini de etkileyecek ve yönlendirecektir. Şunu da unutmamak gerekir ki, Parti, işçi sınıfı dışındaki sınıf ve tabakalarda da programını ve programının dayandığı sosyalist görüşleri, aldığı kararları tanıtmaya, yaymaya çalışacak, o sınıf ve tabakaların sorunlarına sosyalist açıdan çözümler önerecek ve onların güncel gereksinimleri ve istekleriyle ilgilenip bunları karşılayacak tedbirler ileri sürecektir.

Parti içi çalışmalarda ve dışa dönük eylemlerde ilk sırayı alan görevler hangileri oluyor?

Parti'nin işçi sınıfı içinde örgütlenmesi parti-içi çalışmalara sıkı sıkıya bağlıdır. Parti kadrolarının ve üyelerinin eylem içinde, iş yaparak eğitilmesi, teorik ve pratik çalışmaların birlikte yürütülmesi, Parti'nin örgüt olarak işçi sınıfında ve halk kitlelerinde etkinliğini gerçekleştirmek ve geliştirmek için şarttır. Ancak bu nitelikte yetişen kadrolar ve üyeler Parti'nin politik ve ideolojik mücadelesini yürütebilirler.

Parti, dışa dönük diğer eylemlerini Parti tüzüğünde ve programında somut ve ayrıntılı olarak belirtilen hedeflere yönelik yollardan biçimlendirecektir. Bunun kısaca temel ilkesi, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle birlikte ve ona bağımlı olarak yürütülmesidir.

Bu mücadelede tüm demokratik, ilerici, yurtsever güçlerin eylem birliği gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Bundan maksat yalnızca emperyalizmi ve faşizmi geriletme, giderek tasfiye etmek, toplumun demokratikleşmesini sağlamak ve hızlandırmak değil, aynı zamanda ve aynı derecede önemli olarak, emekçi kitleleri ve diğer ilerici, demokratik güçleri ağırlığı gittikçe artan politik bir güç haline getirmek, daha üst düzeylerde bilinçlenerek sosyalist çizgiye yaklaşmalarını sağlamaktır. Bu eylem ve mücadele süreci sınıf güçleri dengesini kitlelerden yana değiştirecek ve geliştirecektir. Tabii, bu nitelikte tutarlı ve sürekli bir gelişim, sözünü ettiğim mücadele süreci içinde işçi sınıfının politik hareketinin kendi bağımsız varlığını koruyarak öncülük görevini yerine getirmesiyle mümkün olacaktır. Günümüzde, sosyalist hareketle bütünleşmeyen ve işçi sınıfının öncülüğünde yürümeyen bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerinin sağlam, kalıcı sonuçlara erişmesi mümkün değildir.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesindeki somut hedef ve eylemler Parti tüzük ve programında belirtilmiştir. Burada bunları anlatmaya yer yoktur. Yalnız bir noktaya işaret etmek isterim: Bugün gündemde olan ivedi sorun politik demokratikleşmeyi gerçekleştirmektir; fikir, söz, örgütlenme, toplantı ve yayın özgürlüklerini kısıtlayan yasal hükümlerin ve uygulamaların ortadan kalkmasıdır. Ekonomik, sosyal, kültürel tüm sorunların çözümü politik iktidardan, iktidarda olunmadığı zamanda iktidarı etkileyebilmekten geçer. Bunun için politik düzeyde demokratikleşme baş sorun olmaktadır. Burjuvazi ve iktidarın kendiliklerinden,

üzerlerinde bir baskı olmadıkça, halk yararına hiçbir şey yapmazlar.

Bitirirken, bir sorumuz da parti sorununa doğrudan bağlı olmayan bir konuda. Bu yıl dünya kadınlar yılı olarak ilân edildi. Türkiye İşçi Partisi'nin kadın genel başkanı olarak Türkiye'de ve dünyada kadın sorunuyla ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?

Türkiye İşçi Partisi'nin kadın genel başkanı olmasaydım da dünyada ve yurdumuzda kadın sorunu ile ilgilenirdim; her sosyalistin de ilgilenmesi gerekir. Kadın sorunuyla ilgilenmek ve kadının hak ve özgürlüklerini savunmak ille de burjuva feminizmi değildir.

Çalışan kadınlar çift sömürü ve baskı altındadır: İşçi, emekçi olarak, bir; kadın olarak, iki. Bugünkü düzende çalışma yaşamının dışında da kadın ikinci sırada yer alan bir yurttaşdır, önce insan, sonra kadın olduğu unutulmuşçasına.

Kadın sorunu, öbür temel toplumsal sorunlar gibi, sosyalizmde asıl çözüme kavuşacaktır, o da bir süreç içinde. Çalışma yaşamındaki eşitsizlikleri gidermek, meslekte ilerleme olanaklarını açmak daha kolay da, kadın konusundaki sosyal değerlerin, görüşlerin, kadın-erkek ilişkilerinin değişmesi daha zor. Ama bu günden kadınların durumlarını iyileştirecek işler yapılabilir ve yapılmalıdır. Bir, çalışma yaşamının kadın yararına düzenlenmesi; iki, kadının kamu yaşamına aktif olarak katılması. En önemlisi de kadınların kendi hak ve özgürlükleri uğruna harekete geçmeleridir.

Yürüyüş, Sayı 4, 6 Mayıs 1975